

Praha 17. 3. 2008

9

Prezentace indikátoru „Zdravá délka života“¹ v zemích EU

Presentation of the “Healthy Life Years” indicator in EU countries

Souhrn

Na počátku roku 2008 byly publikovány národní zprávy za jednotlivé země EU s údaji o strukturálním ukazateli zdravé délky života. Předkládáme stručnou charakteristiku tohoto ukazatele v kontextu politik EU a dále informujeme o způsobu jeho prezentace prostřednictvím národních zpráv.

Summary

Country reports with data on structural indicator Healthy Life Years for EU countries were released at the beginning of year 2008. This report gives a brief characteristics of this indicator in context of EU policies and gives information on the way of its presentation by means of the country reports.

V roce 2004 byl zahájen projekt financovaný DG-Sanco s názvem *European Health Expectancy Monitoring Unit (EHEMU)*. Cílem projektu je přispět k rozvoji ukazatelů charakterizujících zdraví populace založených na délce života v zemích Evropské unie. Ukazatel zdravé délky života se stal jedním ze Strukturálních ukazatelů, které slouží jako podklad pro hodnocení naplňování cílů Lisabonské strategie, tedy sociálního a ekonomického rozvoje a jeho faktorů v zemích EU.

Projekt EHEMU se zaměřuje na harmonizaci dat a výpočet ukazatelů zdravé délky života, na rozvoj metodiky, analýzu a publikování výsledků ukazatelů zdravé délky života, přípravu nástrojů a vzdělávacích akcí, a slouží jako informační základna dostupných informací v dané oblasti. Spolupráce s členskými státy je organizována prostřednictvím pracovní skupiny „*Task Force on Health Expectancies*“, která se skládá ze zástupců veřejné správy (jíž reprezentuje za Českou republiku ÚZIS ČR) a ze zástupců vědecké sféry. Tato skupina má za úkol, ve spolupráci s Eurostatem, přispívat ke zlepšování kvality metodiky výpočtu i k interpretaci výsledků. Dále by měla přispět k rozšíření potřebných znalostí ve všech zemích pro různé uživatele tak, aby správně rozuměli a užívali zmíněné ukazatele.

Ukazatel *Zdravá délka života (Healthy Life Years - HLY)* vyjadřuje průměrný počet zbývajících let života, které osoba v určitém věku prožije v dobrém zdraví, tj. bez zdravotního omezení. Pokouší se charakterizovat nejen kvantitu, vyjádřenou počtem prožitých let, ale i kvalitu života a to rozdělením jeho části na část prožitou ve zdraví (bez zdravotního omezení) a část prožitou v nemoci (se zdravotním omezením).

¹ Oficiální nebo jednotně používaný překlad anglického termínu „healthy life years“ do češtiny prozatím neexistuje a v současnosti je možné se setkat i s jinými českými překlady.

Jednou z aktivit v rámci projektu EHEMU je příprava národních zpráv o ukazateli zdravé délky života. Tyto čtyřstránkové zprávy, připravované za každý členský stát EU, by měly podat přehled základních výsledků o strukturálním ukazateli zdravé délky života a jejich interpretaci v kontextu vývoje v čase a v rámci celé EU. Na první straně je obecně charakterizován ukazatel zdravé délky života a je zde také uveden obsah zprávy. Na druhé straně jsou předloženy základní trendy ve střední i zdravé délce života osob ve věku 65 let v dané zemi a v EU 25 s popisem hlavních zjištění. Třetí strana přináší přehled aktuálních výsledků o zdravé délce života pro každou zemi získaných za tři ukazatele zdraví (dlouhodobé omezení aktivit, subjektivně hodnocený pocit zdraví a chronická nemocnost), včetně shrnutí základních zjištění. Čtvrtá strana přináší popis a prezentaci rozdílů ve střední délce života a třech oblastech zdravé délky života mezi muži a ženami v zemích EU.

Zdravá délka života je v aktuální verzi národních zpráv vypočtena z údajů výběrového šetření „Příjmy a životní podmínky domácností“ (EU-SILC), které bylo provedeno národními statistickými úřady (v České republice tedy Českým statistickým úřadem) v roce 2005 v každém tehdy členském státu EU (tedy v EU 25). Základní ukazatel zdravé délky života byl založen na otázce, zda byl respondent během posledních 6 měsíců nějak omezen ve svých aktivitách kvůli zdravotním problémům s možnými odpověďmi: velmi omezen, omezen a neomezen. Vypočtená zdravá délka života je prezentována pro věk 65 let, zvláště pro muže a ženy.

Oficiální webovské stránky projektu EHEMU lze nalézt na www.ehemu.eu, kde jsou k dispozici i národní zprávy za všechny země EU. Údaje o zdravé délce života (odkud pocházejí údaje v níže uvedené tabulce) jsou dostupné také na webovských stránkách Eurostatu: <http://ec.europa.eu/eurostat> (např. v sekci Special topics->Structural indicators). Obecné informace o zasazení ukazatele zdravé délky života do kontextu politik Evropské unie lze nalézt na: http://ec.europa.eu/health/ph_information/indicators/lifeyears_en.htm.

Střední a zdravá délka života (počet let bez dlouhodobého omezení aktivit) při narození v ČR a v EU 25 v roce 2005

Pohlaví	Střední délka života (počet roků)		Zdravá délka života (počet roků)		Podíl zdravé délky života na střední délce života	
	ČR	EU 25	ČR	EU 25	ČR	EU 25
Muži	72,9	75,9	57,9	61,1	79%	81%
Ženy	79,2	82,0	59,9	63,0	76%	77%

Při interpretaci výsledků a zejména při mezinárodním srovnání je potřeba značné obezřetnosti. Ačkoliv údaje pocházejí z harmonizovaného šetření v rámci celé EU, jsou zjišťovány otázkou u respondentů, jejichž odpovědi mohou být ovlivněny různými sociálními či kulturními vlivy. Komplikace přináší i samotné vymezení ukazatele (v současnosti např. nezahrnuje obyvatele v tzv. institucionálních domácnostech) a nebo způsob jeho výpočtu (v současnosti např. uvažování pouze dvou zdravotních stavů, tj. stav dobrého zdraví/bez zdravotních omezení a stav špatného zdraví/se zdravotním omezením). Zlepšování srovnatelnosti, spolehlivosti a přesnosti ukazatele zdravé délky života tak zůstává i nadále v náplni projektu EHEMU a všech spolupracujících osob i organizací.

Vypracoval: Ing. Jakub Hrkal